

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 3 stycznia 2012 roku powodowie J. J. (1), J. J. (2) reprezentowana przez ojca J. J. (1) oraz A. J. (1) reprezentowany przez ojca J. J. (1) wniosli o zasądzenie od pozwanego (...) SA w W.:

1. na rzecz powoda J. J. (1):

a) kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. J. (2) w wypadku komunikacyjnym z dnia 27.03.2008 r. z ustawowymi odsetkami :

- od kwoty 60.000 zł. od dnia 29.05.2008 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 40.000 zł. od dnia 08.03.2011 r. do dnia zapłaty;

b) kwoty 30.000 zł. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki A. J. (3) w wypadku komunikacyjnym z dnia 27.03.2008r. z ustawowymi odsetkami od dnia 08.03.2011 r. do dnia zapłaty;

c) kwoty 500 zł. tytułem renty w związku ze śmiercią żony płatnej do 10 dnia każdego miesiąca, począwszy od dnia 01.01.2012 roku z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia płatności każdej z rat;

d) kosztów postępowania według norm przepisanych,

2. na rzecz powódki J. J. (2)

a) kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. J. (2) w wypadku komunikacyjnym z dnia 27.03.2008 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 29.05.2008 r. do dnia zapłaty;

b) kwoty 30.000 zł. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią siostry A. J. (3) w wypadku komunikacyjnym z dnia 27.03.2008 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 29.05 2008r. do dnia zapłaty;

c) kwoty 25.200 zł. tytułem skapitalizowanej renty po śmierci matki za okres 31.12.2008 r. do dnia 31.12.2011 r. z ustawowymi odsetkami od 7 dnia od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty;

d) kwoty 700 zł. tytułem renty w związku ze śmiercią matki płatnej do 10 dnia każdego miesiąca , począwszy od dnia 01.01.2012 r. do rąk opiekuna prawnego powódki wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 7 dnia od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu;

e) kosztów postępowania według norm przepisanych,

3) na rzecz powoda A. J. (1)

a) kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. J. (2) w wypadku komunikacyjnym z dnia 27.03.2008 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 29.05.2008 r. do dnia zapłaty;

b) kwoty 30.000 zł. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią siostry A. J. (3) w wypadku komunikacyjnym z dnia 27.03.2008 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 29.05 2008r. do dnia zapłaty;

c) kwoty 25.200 zł. tytułem skapitalizowanej renty po śmierci matki za okres 31.12.2008 r. do dnia 31.12.2011 r. z ustawowymi odsetkami od 7 dnia od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty;

d) kwoty 700 zł. tytułem renty w związku ze śmiercią matki płatnej do 10 dnia każdego miesiąca , począwszy od dnia 01.01.2012 r. do rąk opiekuna prawnego powódki wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 7 dnia od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu;

e) kosztów postępowania według norm przepisanych,

W uzasadnieniu pozwu powodowie reprezentowani przez pełnomocnika wskazali, że w dniu 27.03.2008 r. w miejscowości W. kierujący pojazdem ciężarowym marki M. (...) – S. P. uderzył w tył samochodu osobowego marki O. (...), którym kierowała A. J. (2). Następnie O. (...) uderzył w nadjeżdżający z przeciwka samochód osobowy marki T. (...), którym kierował A. P. i samochód kierowany przez A. J. (2) zapalił się. A. J. (2) i jej córka A. J. (3) poniosły śmierć na miejscu.

Sprawca zdarzenia ubezpieczony był w pozwanym Zakładzie (...). Strona pozwana przyjęła odpowiedzialność za zaistniałe zdarzenie. Powodowie zgłosili szkodę w dniu 28.04.2008 r. i wypłacono na ich rzecz po 40.000 zł. tytułem stosownego odszkodowania po śmierci A. J. (2) oraz na rzecz J. J. (1) kwotę 25.000 zł. tytułem stosownego zadośćuczynienia po śmierci A. J. (3). Pozwany odmówił wypłaty renty na rzecz małoletnich powodów.

Pozwany odmówił również wypłaty zadośćuczynienia w związku z naruszeniem dóbr osobistych powodów na podstawie art.448 w związku z art. 23 i 24 k.c.

Pełnomocnik powodów wskazał, że wskutek śmierci A. J. (2) doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci prawa do niezakłóconego życia rodzinnego obejmującego szeroko rozumiane więzi pomiędzy członkami rodziny, w tym prawo do uzyskiwania pomocy i oparcia w rodzinie.

W wyniku śmierci najbliższych członków rodziny powodowie zostali na zawsze pozbawieni poczucia bliskości, miłości, przywiązania z ich strony. Przedmiotowe zdarzenie wywołało trudne do oceny cierpienie i ból. Powód A. J. (1) był naocznym świadkiem śmierci matki i siostry. W następstwie tragicznego zdarzenia życie powodów uległo nieodwracalnym zmianom.

Powód J. J. (1) porzucił dobrze płatną pracę by móc zająć się małoletnimi dziećmi. Syn A. stał się po wypadku osobą niepełnosprawną, wymaga pomocy stałej opieki.

Roszczenie o zadośćuczynienie ma na celu kompensację doznanej przez dzieci i męża krzywdy i pomóc im w dostosowaniu się do nowej rzeczywistości, złagodzić cierpienie wywołane utratą najbliższych.

Uzasadniając roszczenie dotyczące przyznania renty na rzecz powodów pełnomocnik powodów odniósł się do przepisu art. 133 § 1 k.r.o., podnosząc, że przy obliczaniu wysokości renty na rzecz małoletniego dziecka należy uwzględnić obowiązek rodzica do alimentowania dziecka zarówno w gotówce jak i w formie starań o utrzymanie i wychowanie. Nie jest przy tym istotne czy zmarły faktycznie spełniał obowiązek alimentacyjny. Przy ustalaniu renty powinna być brana pod uwagę hipotetyczna wysokość świadczeń alimentacyjnych, do jakich byłby zobowiązany zmarły.

Powodowie nie otrzymują renty rodzinnej po zmarłej matce.

Pełnomocnik powodów wskazał, że przed wypadkiem zmarła A. J. (2) prowadziła z powodem wspólne gospodarstwo domowe, zajmowała się szeregiem prac, typu sprzątanie, gotowanie, prasowanie, opieka nad dziećmi. Przez pewien okres pracowała jako pracownik powierzchni konserwacyjnych i otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 936 zł. Poza tym dorabiała weekendowo jako pomoc kuchenna na weselach. Tuż przed wypadkiem A. J. (2) nie pracowała i otrzymywała zasiłek chorobowy w kwocie 610,16 zł. W tym czasie powód J. J. (1) pracował za granicą i zarabiał 250 funtów tygodniowo. Po tragicznym zdarzeniu powód zmuszony był zrezygnować z pracy i zaopiekować się dziećmi.

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 27 lutego 2012 roku pozwany reprezentowany przez pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że w toku likwidacji szkody wypłacił na rzecz powodów kwoty po 40.000 zł. tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci żony i matki A. J. (2) i na rzecz powoda J. J. (1) kwotę 25.000 zł. tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci córki A. J. (3).

Pozwany nie znalazł podstaw do przyznania renty na rzecz powodów. Przed wypadkiem zmarła A. J. (2) nie pracowała zawodowo. Powód J. J. (1) przed wypadkiem pracował przez okres kilku miesięcy za granicą, nie przesądza to jednak czy nadal kontynuowałby to zatrudnienie, gdyż w związku z kryzysem gospodarczym rynek pracy za granicą również uległ zmniejszeniu. Z treści pozwu nie wynika, aby powód J. J. (1) był niezdolny do pracy.

Pozwany nie znalazł podstaw do wypłaty na rzecz powodów zadośćuczynienia, ponieważ przepis art.446 § 4 k.c. wszedł w życie w dniu 03.08.2008 r., natomiast wypadek miał miejsce przed tą datą.

W piśmie złożonym w dniu 25 kwietnia 2013 roku powodowie reprezentowani przez pełnomocnika rozszerzyli powództwo, wnosząc dodatkowo o zasądzenie od pozwanego na rzecz:

a) powoda J. J. (1):

- kwoty 100.000 zł. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej po śmierci żony A. J. (2) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- kwoty 100.000 zł. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej po śmierci córki A. J. (3) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

b) powódki J. J. (2):

- kwoty 100.000 zł. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej po śmierci matki A. J. (2) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- kwoty 50.000 zł. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej po śmierci siostry A. J. (3) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

c) powoda A. J. (1):

- kwoty 100.000 zł. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej po śmierci matki A. J. (2) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- kwoty 50.000 zł. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej po śmierci siostry A. J. (3) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Pełnomocnik powodów wskazał, że na skutek śmierci A. J. (2) powodowie ponieśli szkodę wyrażającą się utratą korzyści osiąganych dzięki jej dochodom i pracy związanej z prowadzeniem domu. Śmierć A. J. (2) i A. J. (3) była nie tylko źródłem cierpień psychicznych, ale wywołała też prawdziwy wstrząs ekonomiczny. Powód J. J. (1) musiał zrezygnować z bardzo dobrze płatnej pracy w Anglii i wrócić do Polski, aby zając się małoletnimi dziećmi, w tym także poszkodowanym w wypadku A. J. (1). Powodowie tak dalece odczuwają brak zmarłych, że osłabiła się u nich aktywność życiowa.

W kolejnym piśmie złożonym w dniu 29 kwietnia 2013 roku pełnomocnik powodów ponownie rozszerzył powództwo, wnosząc o zasądzenie na rzecz powoda J. J. (1) kwoty 270.140,00 zł. tytułem zwrotu utraconych zarobków za okres od marca 2008 roku do kwietnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu zgłoszonego roszczenia pełnomocnik wskazał, że powód J. J. (1) w związku ze śmiercią żony i córki musiał zrezygnować z pracy w Anglii. Powód, pracując w Anglii otrzymywał wynagrodzenie roczne w wysokości (...),81 funtów, z czego potrącano podatek w wysokości (...),76 funtów. Przyjmując, że jeden funt to 4,90 zł. to powód zarabiał rocznie 54.028,00 zł. Od marca 2008 roku upłynęło pięć lat i wysokość utraconych zarobków wynosi obecnie 270.140,00 zł. (5 × 54.028,00 zł.).

Po powrocie do Polski powód nie miał możliwości podjęcia pracy zarobkowej, ze względu na opiekę sprawowaną nad dziećmi. Powód nie miał możliwości znalezienia pracy w Polsce i utracił tym samym wszelkie dochody.

Pozwany nie uznał powództwa także w wersji rozszerzonej. W ocenie pozwanego powodowi wypłacono już kwoty tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem ich sytuacji życiowej i roszczenie powodów dalej idące jest niezasadne. Odnosząc się do żądania zasądzenia utraconych zarobków pozwany wskazał, że powód J. J. (1) pracował w Anglii przez okres około pół roku i nie oznacza to, że pracowałby tam do chwili obecnej i osiągał takie same dochody. W Anglii nastąpił znaczny wzrost bezrobocia i skutkiem tego znaczna część osób utraciła zatrudnienie. Pozwany wskazał też, że powód ponosił także koszty swojego utrzymania i wysokości zarobków powoda za granicą nie można utożsamiać z dochodami netto. Nie zostało też wykazane, że powód nie mógł znaleźć pracy w kraju, a także, że podejmował starania w celu znalezienia odpowiedniej pracy. Pozwany wskazał też, że powód nie ma orzeczonej niezdolności do pracy i nie ma przeszkód, aby podjął pracę zawodową.

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska. W piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2013 roku pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia powoda dotyczący zapłaty utraconych dochodów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 27.03.2008r. w miejscowości W. kierujący pojazdem ciężarowym marki M. (...), S. P. uderzył w tył samochodu osobowego marki O. (...), którym kierowała A. J. (2). Następnie O. (...) uderzył w nadjeżdżający z przeciwnika samochód osobowy marki T. (...), którym kierował A. P. i samochód kierowany przez A. J. (2) zapalił się. A. J. (2) i jej córka A. J. (3) poniosły śmierć na miejscu. Jednocześnie jadący w tym samochodzie syn A. J. (2), A. doznał znacznych obrażeń ciała.

Sprawca zdarzenia ubezpieczony był w pozwanym Zakładzie (...). S. P. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Opocznie został skazany na karę dwóch lat pozbawienia wolności.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Opocznie – k.243, wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. – k.245)

Przed wypadkiem powodowie mieszkali wraz ze zmarłą A. J. (2) i A. J. (3) w domu należącym do rodziców powoda. Żona powoda A. J. (2) pracowała jedynie na początku małżeństwa w hurtowni wędlin, w biurze, natomiast w późniejszym okresie czasu pracowała jedynie w ramach prac interwencyjnych w Urzędzie Gminy. A. J. (2) miała wykształcenie średnie, szukała pracy jako informatyk. W dacie wypadku A. J. (2) nie pracowała, zajmowała się domem i dziećmi. Powód pracował w Anglii w zakładzie meblarskim i miał zawartą umowę na czas nieokreślony. Powód zamierzał zarobić za granicą, aby wybudować w Polsce dom. W dacie wypadku powód przebywał w kraju. Małoletnie dzieci powoda i zmarłej A. J. (2) uczęszczały do szkoły, syn A. miał 11 lat, a zmarła córka A. miała 9 lat i miała pójść do pierwszej Komunii. Najmłodsza córka J. miała 4 lata i przebywała w domu. W wyniku wypadku A. J. (2) i A. J. (3) poniosły śmierć na miejscu, natomiast A. J. (1) doznał rozległych obrażeń i przez okres trzech miesięcy przebywał w szpitalu w Ł.. Dziecko miało poparzone ręce i nogi, miało też wykonany przeszczep skóry dłoni. Powód J. J. (1) codziennie dojeżdżał do Ł.. Po powrocie A. ze szpitala, dziecko wymagało stałej, codziennej opieki. Powód zmieniał synowi opatrunki, pomagał mu też przy poruszaniu się. Dziecko korzystało z indywidualnego nauczania. Małoletni A. bardzo tęskni za zmarłą mamą i siostrą, natomiast stara się tego nie okazywać. J. J. (2) nie jest w stanie pogodzić się ze śmiercią mamy, ciągle pyta dlaczego inne dzieci mają mamy. Po tragicznym zdarzeniu, w obowiązkach domowych i w opiece nad dziećmi pomagały powodowi J. J. (1), rodzice oraz siostra żony. Powód nie wrócił już do pracy w Anglii z uwagi na konieczność opieki nad dziećmi. Powód zarejestrował się jako bezrobotny i planował otworzyć własny warsztat samochodowy. Przed wyjazdem do pracy w Anglii powód J. J. (1) pracował w O. jako mechanik samochodowy, zarabiając 1.600 zł. brutto.

Rodzina małżonków J. była zgodna i szczęśliwa. Po tragicznym wypadku w domu pozostała pustka i cierpienie. Zdarzały się sytuacje, że powód J. J. (1) kilkakrotnie zasnął i musiał korzystać z pomocy lekarskiej, poza tym musiał

też z dziećmi A. i J. korzystać z pomocy psychologa. Małoletnia J. stała się dzieckiem zamkniętym, niechętnym do życia. Dzieciom brakuje miłości i czułości mamy. Z uwagi na to, że wypadek wydarzył się blisko domu, gdzie mieszkała rodzina małżonków J., każde przejście przypomina powodom tragiczne wydarzenie.

Po otrzymaniu od pozwanego kwot tytułem odszkodowania J. J. (1) rozpoczął budowę domu, który został wybudowany w stanie niewykończonym. Materiał na budowę domu powód miał już częściowo zgromadzony wcześniej.

(dowód: zeznania świadków – E. J. (1) – k.76v.77, E. J. (2) – k.77v., orzeczenie o nauczaniu indywidualnym – k.99, zeznania powoda J. J. – k.75v.- 76v., nagranie audio-video min. od 5.40 – 15.10- płyta k.207, protokół skrócony – k.203,204)

W okresie od 01.08.2007 r. do 31.10.2007 r. zmarła A. J. (2) pracowała w Urzędzie Gminy w P. na stanowisku robotnika gospodarczego i otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 936 zł.

(dowód: pismo Urzędu Gminy – k.96)

Obecnie powód J. J. (1) pozostaje w nieformalnym związku i ma około półtoraroczne dziecko. Powód planuje wykończenie domu i rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, jeżeli otrzyma dofinansowanie. Po śmierci żony i córki u powoda J. J. (1) wystąpiły objawy ostrej reakcji na stres. Obecnie jego stan psychiczny jest stabilny. Stopień cierpienia psychicznego związanych ze śmiercią żony i córki był znaczny, adekwatny do sytuacji. Mieścił się w ramach, tzw. reakcji żałoby. Nie spowodował załamania mechanizmów obronnych, czy destrukcji osobowości. Po zdarzeniu powód zachowywał się normalnie, troszczył się o dzieci, zwłaszcza o syna, który wymagał leczenia operacyjnego. W związku z utratą żony i córki u powoda J. J. (1) nie wystąpił trwały uszczerbek na zdrowiu psychicznym.

(dowód: opinia biegłego psychiatry B. J. – k.93,94)

Małoletni A. J. (1) został uratowany z płonącego samochodu. W chwili wypadku miał 10 lat. Chłopiec nie pamięta wypadku. O śmierci matki i siostry poinformował go ojciec w szpitalu. Chłopiec był bardzo związany ze zmarłą siostrą. A. J. (1) ciągle zgłasza utrzymujące się problemy z zapamiętywaniem, ma trudności szkolne. U dziecka występuje rozwój intelektualny znacząco niższy niż przeciętny, występują też istotne obniżenie sprawności procesów poznawczych na podłożu organicznych uszkodzeń mózgu.

Dziecko ujawnia tęsknotę za zmarłymi, mówiąc o matce płacze, odczuwa głęboko brak matki i siostry. Trudności emocjonalne u dziecka wiążą się także z bliznami na twarzy, które są konsekwencją wypadku. Chłopiec nadal bardzo silnie doświadcza emocjonalnych skutków wypadku, boi się utraty innych najbliższych członków rodziny, doświadcza lęku, żalu i smutku.

A. J. (1) w wyniku śmierci matki i siostry doświadczył głębokiego urazu psychicznego. Dziecko uczestniczyło w wypadku, w którym śmierć poniosły najbliższe osoby, co dodatkowo było ciężkim urazem. Dziecko doznało też urazu czaszkowo- mózgowego, czego konsekwencją są deficyty intelektualne i poznawcze.

U powoda A. J. (1) występuje trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 5% w związku z zaburzeniami stresowymi pourazowymi związanymi ze śmiercią matki i siostry oraz w wysokości 30 % z powodu encefalopatii bez zmian charakterologicznych.

(dowód: opinia biegłego psychologa M. P.- k.104 – 107)

W następstwie wypadku u A. J. (1) wystąpił trwały uszczerbek na zdrowiu z powodu encefalopatii pourazowej w wysokości 30%, a także z powodu złamania kości czaszki w wysokości 5%.

(dowód: opinia biegłego neurologa B. S. – k.141,142)

Małoletnia J. J. (2) wykazuje silną więź z ojcem oraz bratem.

Odczuwa lęk przed utratą rodziny. Pomimo opieki i wsparcia ze strony innych członków rodziny, dziecko doświadczyło utraty najważniejszej i najbliższej osoby w życiu. Dziewczynka w wyniku śmierci matki i siostry doświadczyła głębokiego urazu psychicznego. Nagły brak najbliższych członków rodziny w domu był źródłem bardzo trudnej zmiany w życiu 4-letniego dziecka, szokiem emocjonalnym, określanym jako zaburzenia stresowe pourazowe. Dziewczynka była silnie związana z matką. Głęboko odczuwa do tej pory jej nieobecność w życiu. Żadna inna relacja nie jest w stanie zastąpić i zrekomensować dziecku utraty matki. Wysokość trwałego uszczerbku na zdrowiu związana ze śmiercią matki i siostry wynosi u małoletniej J. J. (2) 5%.

(dowód: opinia biegłego psychologa M. P. – k.108,109)

Aktualnie powód wraz z dziećmi i swoją partnerką mieszka nadal w domu swoich rodziców. Małoletni A. ukończył gimnazjum i planował kontynuować naukę w kierunku mechanika samochodowego, natomiast małoletnia J. rozpoczęła naukę w czwartej klasie szkoły podstawowej. Dzieci ciągle wspominają mamę i siostrę, wymagają dużo wsparcia i rozmowy. W opiece nad dziećmi pomagają powodowi jego mama, siostra i partnerka. A. J. (1) korzysta z pomocy psychologa. Powód nie zamierz wyjechać do Anglii, ponieważ nie chce zostawić dzieci.

(dowód; zeznania powoda J. J. – k.75v.- 76v., nagranie audio-video min. od 5.40 –23.40 - płyta k.207, protokół skrócony – k.203,204, protokół – k.248)

Powód A. J. (1) dochodzi przed tutejszym Sądem roszczeń z tytułu obrażeń doznanych w wypadku, którego był uczestnikiem. W związku z doznanymi obrażeniami biegli sporządzający opinie w sprawie I C 781/12 stwierdzili u A. J. (1) uszczerbku na zdrowiu w łącznej wysokości 147 %.

(dowód: akta sprawy I C 781/12- opinis biegłego chirurga – k. 110-112, opinia biegłego psychiatry – k. 118-120, opinia biegłego psychologa – k. 131-135, opinia biegłego chirurga plastyka – k. 150-153, opinia neurologa – k. 179-181)

Małoletni A. J. (1) został zaliczony do osób niepełnosprawnych, przy czym orzeczenie zostało wydane do dnia 30 września 2011 roku.

(dowód: orzeczenie o niepełnosprawności – k.26)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił powodom przyznania renty rodzinnej po zmarłej A. J. (2) i Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie J. J. (1) od decyzji ZUS.

(dowód: akta szkody nr 3220052901 – decyzje ZUS – k.3-6, wyrok – k.2v)

Powód J. J. (1), pracując w Anglii w (...) LTD (...) Silver S. N. P. B. otrzymywał wynagrodzenie roczne w wysokości (...),81 funtów. Podatek wynosił (...),76 funtów. Pracując za granicą powód nie rozliczał się w Urzędzie Skarbowym w Polsce.

(dowód: zaświadczenie wystawione przez pracodawcę – k.174,175, zeznania powoda J. J. – nagranie audio-video –m.in. 23.18- płyta k.207, protokół skrócony – k.205)

J. J. (1) w okresie od 1 września 2009 r. do 30 września 2011 r. pobierał świadczenie pielęgnacyjne w związku z opieką nad synem A. w kwocie 520 zł. miesięcznie. W tym miał też przyznany dodatek do zasiłku rodzinnego w kwocie 80 zł. zwiększony o dodatkową kwotę 80 zł. z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Powód otrzymywał też zasiłki rodzinne na dzieci i otrzymuje je nadal. Do lipca 2013 roku powód otrzymywał również zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności dziecka w kwocie 153 zł. miesięcznie. Decyzją z dnia 13 września 2012 roku powód J. J. (1) został pozbawiony prawa do dodatków do zasiłku rodzinnego. W okresie od 01.10.2011 r. do 31.10.2012 r. powodowi przyznano zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności dziecka A. J. (1). Małoletnie dzieci A. J. (1) i J. J. (2) korzystały też z pomocy w formie posiłku w szkole w okresie od stycznia 2013 roku do czerwca 2013 roku i w

wcześniejszym okresie w 2012 roku. W 2008 roku powód J. J. (1) korzystał też okresowo z zasiłków przyznawanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

(decyzje – k. 217-233)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dowodów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie. Przedmiotem żądań pozwu są roszczenia powodów dotyczące zasądzenia zadośćuczynienia, odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, renty oraz w przypadku powoda J. J. (1) żądanie określonej kwoty tytułem utraconych zarobków.

Bezspornym jest, że sprawca wypadku, w następstwie którego poniosły śmierć żona oraz córka powoda J. J. (1) oraz matka i siostra powodów J. i A. J. (1), ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Zakładzie (...).

Zgodnie z treścią art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z dnia 16 lipca 2003r.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art.35).

Z treści tego przepisu wynika, że sprawca szkody odpowiada między innymi za szkodę, której następstwem jest śmierć. Śmierć osoby bliskiej może natomiast prowadzić do naruszenia dobra osobistego jakim jest więź rodzinna i dawać tym samym prawo do żądania zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Strona pozwana podnosi, że roszczenie powodów nie ma podstaw prawnych. Obowiązujący aktualnie przepis art. 446 § 4 k.c. dający rodzinie zmarłego możliwość dochodzenia zadośćuczynienia wprowadzony był ustawą z dnia 30 maja 2008 rok o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz.U. nr 116,poz.731), która weszła w życie 3 sierpnia 2008 roku i ma zastosowanie do zdarzeń prawnych zaistniałych po dniu 3 sierpnia 2008 roku.

Rozpatrując niniejszą sprawę pod kątem art. 446 § 4 k.c. najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługiwałoby roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 1 k.c. gdyż śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku.

Okoliczności te nie wykluczają jednak zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. na jaką to podstawę powoływał się pełnomocnik powodów.

Zgodnie bowiem z nowo ukształtowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, które podziela Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (vide wyrok SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. akt I CSK 621/10, LEX nr 848128, wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 roku, sygn. akt II CSK 248/10, LEX nr 785681, uchwała SN z dnia 22 października 2010 roku, sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152).

Zgodnie z art. 448 zdanie 1 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie

zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Art. 23 k.c. zawiera katalog dóbr osobistych i ma on charakter otwarty. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznawane są za doniosłe i zasługujące na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, płęć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Dlatego też w przekonaniu Sądu brak jest argumentów, które nie pozwalałyby uznać więzi rodzinnych jako dobra osobistego, które pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c.

Więzi te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r. i o.). Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Pogląd taki jest spójnie reprezentowany w orzecznictwie. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 września 2005 r. I ACa 554/2005 (Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (...) poz. 2 str. 5) stwierdził, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. 1.) Także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CK 307/2009 (niepubl.) uznał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Biorąc pod uwagę wskazane wyżej przesłanki, poglądu tego - wbrew zastrzeżeniom zgłaszanym w piśmiennictwie - nie można postrzegać jako nieuprawnioną próbę kreowania („na siłę”) nowej postaci dobra osobistego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r. III CZP 76/2010).

Także w uchwale z dnia 10 listopada 2010 Sąd Najwyższy potwierdził możliwość zastosowania art. 24 w zw. z 448 k.c. w przypadku, gdy śmierć nastąpiła w wyniku deliktu przed wejściem w życie wskazywanej nowelizacji. (uchwała SN z 10 listopada 2010 r. II CSK 248/2010).

Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. nie powinno być natomiast rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Takie stwierdzenie oznaczałoby, że chwila, w której zaszło zdarzenie będące źródłem szkody, decydująca - zgodnie z wyborem ustawodawcy - o możliwości zastosowania art. 446 § 4 k.c. rozstrzygałaby definitywnie o istnieniu lub braku istnienia uprawnienia do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej, bez względu na rodzaj tej krzywdy. Prowadziłoby to do radykalnego zróżnicowania sytuacji osób, które doznały krzywdy o podobnym charakterze, nawet w krótkich odstępach czasu, co jest trudne do zaakceptowania." (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009).

Podobne stanowisko zostało zaprezentowane w uchwale z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11. Sąd Najwyższy udzielając odpowiedzi na pytanie: "Czy najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje - na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. - zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w sytuacji, gdy śmierć poszkodowanego nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r.?" podjął uchwałę o następującej treści:

„Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia

Nowelizacja art. 446 k.c. polegająca na dodaniu § 4 nie pozbawia, jak trafnie uznał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r., najbliższych członków rodziny zmarłego możliwości dochodzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. także w wypadku, gdy czyn niedozwolony popełniony został przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Skutkiem nowelizacji jest możliwość dochodzenia przez nich tego roszczenia obecnie zarówno na podstawie art. 446 § 4 jak i 448 k.c. z tym, że na podstawie pierwszego z tych przepisów jest to prostsze z uwagi na ułatwienia dowodowe. Przed nowelizacją zaś jedyną podstawą dla roszczenia o zadośćuczynienie stanowił art. 448 k.c. i to zarówno dla

najbliższych członków rodziny zmarłego jak i dla innych podmiotów" (Uchwała SN z dnia 13 lipca 2011r., III CZP 32/11).

W świetle powyższego w ocenie Sądu zachodzą w przedmiotowej sprawie przesłanki do przyznania na rzecz powodów zadośćuczynienia po śmierci matki oraz żony A. J. (2) a także po śmierci córki powoda J. J. (1) i siostry małoletnich powodów - A. J. (3).

Odnosząc się do kwestii wysokości zadośćuczynienia wskazać należy, że na skutek śmierci A. J. (2) i A. J. (3) zerwaniu uległa więź łącząca rodzinę. W jednym wypadku zginęły dwie najbliższe osoby dla powodów. Powód J. J. (1) stracił żonę oraz córkę, natomiast powodowie A. J. (1) i J. J. (2) stracili matkę i siostrę. Przed wypadkiem rodzina J. żyła zgodnie i szczęśliwie. Wszyscy jej członkowie byli ze sobą mocno związani emocjonalnie, małżonkowie mieli plany wybudowania domu, wykształcenia dzieci, dzieci natomiast miały oparcie w swoich rodzicach, a pod nieobecność ojca, który pracował za granicą na co dzień mieszkali z matką, która troszczyła się o ich rozwój i wychowanie. Po tragicznym wypadku życie całej rodziny „legło w gruzach”. Nagła strata najbliższych osób pozostawiła jedynie ból, pustkę, smutek i cierpienie. Powód J. J. (1) przez okres trzech miesięcy codziennie dojeżdżał do szpitala do Ł., gdzie przebywał syn A., który także odniósł w wypadku znaczne obrażenia.

Po śmierci żony i córki u powoda J. J. (1) wystąpiły objawy ostrej reakcji na stres. Powód zajmując się poszkodowanym w wypadku dzieckiem długo nie mógł sobie uświadomić co się stało. Obecnie, jak wynika z opinii biegłego psychiatry, jego stan psychiczny jest stabilny. Stopień cierpienia psychicznego związanych ze śmiercią żony i córki był znaczny i adekwatny do sytuacji. Mieścił się w ramach, tzw. reakcji żałoby. Nie spowodował załamania mechanizmów obronnych, czy destrukcji osobowości. Po zdarzeniu powód zachowywał się normalnie, troszczył się o dzieci, zwłaszcza o syna, który wymagał leczenia operacyjnego. W związku z utratą żony i córki u powoda J. J. (1) nie wystąpił trwały uszczerbek na zdrowiu.

Małoletni A. J. (1) został uratowany z płonącego samochodu. W chwili wypadku miał 10 lat. Chłopiec nie pamięta wypadku. O śmierci matki i siostry poinformował go ojciec w szpitalu. Chłopiec był bardzo związany ze zmarłą siostrą. A. J. (1) ciągle zgłasza utrzymujące się problemy z zapamiętywaniem, ma trudności szkolne. Dziecko ujawnia tęsknotę za zmarłymi, mówiąc o matce płacze, odczuwa głęboko brak matki i siostry. Chłopiec nadal bardzo silnie doświadcza emocjonalnych skutków wypadku, boi się utraty innych najbliższych członków rodziny, doświadcza lęku, żalu i smutku.

A. J. (1) w wyniku śmierci matki i siostry doświadczył głębokiego urazu psychicznego. Dziecko uczestniczyło w wypadku, w którym śmierć poniosły najbliższe osoby, co dodatkowo było ciężkim urazem. Zaburzenia stresowe pourazowe związane z utratą najbliższych członków rodziny i bezpośrednim uczestnictwem w wypadku spowodowały u chłopca trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 5%.

Małoletnia J. J. (2) odczuwa lęk przed utratą rodziny. Pomimo opieki i wsparcia ze strony innych członków rodziny, dziecko doświadczyło utraty najważniejszej i najbliższej osoby w życiu. Dziewczynka w wyniku śmierci matki i siostry doświadczyła głębokiego urazu psychicznego. Nagły brak najbliższych członków rodziny w domu był źródłem bardzo trudnej zmiany w życiu 4- letniego dziecka, szokiem emocjonalnym. Dziewczynka była silnie związana z matką. Głęboko odczuwa do tej pory jej nieobecność w życiu. Żadna inna relacja nie jest w stanie zastąpić i zrekompensować dziecku utraty matki. Wysokość trwałego uszczerbku na zdrowiu związana ze śmiercią matki i siostry wynosi u małoletniej J. J. (2) 5%.

W ocenie Sądu, uwzględniając powyższe okoliczności, czasokres od momentu wypadku, stan emocjonalny każdego z powodów, ich aktualną sytuację życiową i w przypadku powodów A. J. (1) i J. J. (2) stwierdzony uszczerbek na zdrowiu, odpowiednim zadośćuczynieniem po śmierci A. J. (2) będzie w przypadku powoda J. J. (1) kwota 60.000 zł., natomiast w przypadku powodów A. i J. J. (2) kwoty po 80.000 zł.

Jednocześnie, mając na uwadze przytoczone powyżej okoliczności Sąd uwzględnił powództwo o zadośćuczynienie po śmierci A. J. (3), zasądając na rzecz każdego z powodów kwoty po 30.000 zł., zgodnie z żądaniem pozwu.

Powództwo o zadośćuczynienie po śmierci A. J. (2) ponad uwzględnione kwoty Sąd uznał jako zbyt wygórowane i w tym zakresie oddalił powództwa powodów jako niezasadne.

Ustawowe odsetki od kwot zasądzonych na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia po śmierci A. J. (2) Sąd zasądził od dnia 28 maja 2008 roku, tj. po upływie jednego miesiąca, licząc od dnia zgłoszenia szkody i żądania zasądzenia zadośćuczynienia, co nastąpiło w dniu 28 kwietnia 2008 roku (pismo powoda J. J. (1) do pozwanego – k.16 akt szkody dot. A. J. (2)).

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

Ustawowe odsetki od kwot zasądzonych na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia po śmierci A. J. (3) Sąd zasądził od dnia 11 marca 2011 roku, tj. po upływie miesiąca od żądania zasądzenia kwot tytułem zadośćuczynienia zgłoszonych pozwanemu w piśmie z dnia 10 lutego 2011 roku. (pismo powoda do pozwanego – k.22 akt szkody dot. A. J. (3)).

Odnosząc się do żądania zasądzenia na rzecz powodów stosownego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej po śmierci A. J. (2) Sąd uznał, iż co do zasady powództwo w tym zakresie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 436 § 1 k.c. samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji, poruszanego za pomocą sił przyrody, ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego pojazdu. Może się on uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej, wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności (art. 435 § 1 k.c. w związku z art. 436 § 1 k.c.). Odpowiedzialność określona w art. 436 § 1 k.c. opiera się na zasadzie ryzyka jest, więc niezależna od winy sprawcy szkody.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124 poz. 1152 ze zm.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem, najwyżej jednak do ustalonej w umowie sumy gwarancyjnej (art. 36 ustawy).

W rozpoznawanej sprawie odpowiedzialność sprawcy wypadku została potwierdzona prawomocnym wyrokiem karnym Sądu Rejonowego w Opocznie. Ponadto pozwany, co do zasady, uznał swoją odpowiedzialność w tym zakresie i w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił na rzecz powodów kwoty po 40.000 zł. z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci żony powoda J. J. (1) i matki powodów A. J. (1) i J. A. J.. Poza tym pozwany przyznał i wypłacił na rzecz powoda J. J. (1) kwotę 25.000 zł. z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci córki A. J. (3).

Kwestię stosownego odszkodowania normuje przepis art. 446 § 3 k.c., zgodnie z którym Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W przeciwieństwie do utraty środków utrzymania, pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., ma sens o wiele szerszy. Śmierć bezpośrednio poszkodowanego może bowiem wywołać następstwa bardzo różnorodne, które przejawiają się w uszczerbku poniesionym przez inne osoby. Stosowne odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. obejmuje szkody, które nie ulegają uwzględnieniu przy zasądzeniu renty. Są to szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia

sytuacji życiowej osoby najbliższej. Pogorszenie sytuacji życiowej niewątpliwie obejmuje szkody obecne i przyszłe, które choć w pewnym stopniu dają się ocenić materialnie. Szkody takie zachodzą np. w przypadku utraty małżonka, matki przez małoletnie lub niesamodzielne dzieci bądź też dziecka z którym rodzice wiązali nadzieje na przyszłość. Oczywiście ściśle, pieniężne określenie rozmiarów tych szkód jest niemożliwe i dlatego wchodzi w grę przyznanie „stosownego odszkodowania”.

Odnosząc te rozważania teoretyczne do realiów niniejszej sprawy, stwierdzić należy, iż nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej każdego z powodów. Nie ulega wątpliwości, że śmierć żony powoda i matki małoletnich powodów diametralnie zmieniła ich sytuację życiową. Powodowie stracili osobę, która była ich wsparciem, podporą, która im pomagała, która się o nich troszczyła, z którą wiązali nadzieje, która tak naprawdę sprawowała faktyczną opiekę nad dziećmi pod nieobecność ich ojca.

Faktem jest, że zmarła A. J. (2) nie pracowała w dacie wypadku, jednak to ona zajmowała się domem i dziećmi, troszczyła się o ich utrzymanie i wychowanie, z uwagi na pracę powoda J. J. (1) poza granicami kraju, to na zmarłej ciążyły na co dzień wszystkie obowiązki związane z pracami domowymi, typu sprzątanie, gotowanie, pranie, zakupy, szycie, przygotowanie dzieci do szkoły, zajmowanie się najmłodszym dzieckiem, które wówczas nie chodziło jeszcze do szkoły i wiele innych obowiązków, których nie sposób wyliczyć.

Gdyby tragicznie zmarła A. J. (2) żyła, życie rodziny J. z pewnością potoczyłoby się inaczej. Małżonkowie mieli przecież plany wybudowania domu, polepszenia swojej sytuacji mieszkaniowej i bytowej, a pomoc w tym miał wyjazd J. J. (1) do pracy w Anglii. Małżonkowie niewątpliwie tak podzielili między sobą obowiązki, aby pod nieobecność J. J. (1), jego zmarła żona przejęła na siebie wszystkie obowiązki związane z domem i wychowaniem dzieci, poza tym we wcześniejszym okresie zmarła podejmowała zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, szukała pracy i kiedy wszystkie dzieci poszły do szkoły, można przypuszczać, że taką pracę mogłyby znaleźć, a przynajmniej podejmować prace dorywcze, wspomagając tym samym budżet domowy.

Bezspornym jest, że po tragicznej śmierci żony i córki powód J. J. (1) nie wrócił już do pracy w Anglii i nie uczynił tego również w późniejszym okresie, zajmując się dziećmi, które ciągle wymagają wsparcia ze strony najbliższych. Poza tym przez okres około roku po wypadku powód musiał zajmować się synem A., który wymagał i nadal wymaga leczenia z powodu doznanych obrażeń.

Ponadto pogorszenie się sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości polepszenia warunków życia. Małoletnie dzieci doznały istotnego uszczerbku bowiem w wyniku wypadku zginęła ich matka, na którą mogły liczyć i która w sposób istotny mogłaby im pomóc w starcie w dorosłe życie. Obecnie całość utrzymania dzieci spoczywa na powodzie J. J. (1).

Po śmierci A. J. (2), powód J. J. (1) który nie wrócił już do pracy w Anglii, utracił swoje jedyne źródło dochodu i w ocenie Sądu postawa powoda była usprawiedliwiona sytuacją rodzinną, gdyż J. J. (1) nie mógł i nie chciał opuścić dzieci. W okresie, kiedy powód musiał opiekować się małoletnim synem, poszkodowanym w wypadku i kiedy córka J. nie chodziła jeszcze do szkoły, zdaniem Sądu powód nie miał właściwie żadnych możliwości podjęcia pracy, zajmując się domem i dziećmi.

Wskazać również należy, że po śmierci żony i matki małoletnich powodów, na powoda przeszły wszystkie obowiązki rodzinne, które dotychczas dzielił z żoną, a właściwie które w całości wykonywała zmarła A. J. (2). Mimo, że powód J. J. (1) korzystał z pomocy swojej mamy, siostry i partnerki to na nim spoczywał ciężar utrzymania i wychowania dzieci, które od ojca oczekują wsparcia i pomocy.

Z tych wszystkich przytoczonych względów Sąd uznał, że zasadne jest żądanie powodów zasądzenia na ich rzecz stosowanego odszkodowania po śmierci A. J. (2) z uwagi na pogorszenie ich sytuacji życiowej i zdaniem Sądu, przy uwzględnieniu już wypłaconych przez Ubezpieczyciela kwot (po 40.000 zł.), zasadnym jest przyznanie na rzecz powoda J. J. (1) kwoty 80.000 zł. i na rzecz powodów A. i J. J. (2) kwot po 50.000 zł. tytułem stosownego odszkodowania. Kwota przyznana na rzecz J. J. (1) uwzględnia okoliczność, że w wyniku tragicznej śmierci żony stracił

swoje dotychczasowe zatrudnienie, przynoszące mu stały dochód, poza tym z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad dziećmi nie mógł i nie miał możliwości podjęcia zatrudnienia, przynajmniej do 2010 roku, kiedy córka J. rozpoczęła naukę.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwa o odszkodowanie jako zbyt wygórowane i tym samym niezasadne.

Sąd uwzględnił również powództwo zasądzenia odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej na rzecz J. J. (1) po śmierci córki A. J. (3).

Bezspornym jest, że zmarła córka w dacie wypadku miała 9 lat, była zdrowym, radosnym dzieckiem, miała przystąpić do Pierwszej Komunii. Niewątpliwym jest, że przez wiele lat to właśnie ona wymagałaby pomocy ze strony ojca i środków na swoje utrzymanie, przez wiele lat realizowałaby swój obowiązek szkolny. Z uwagi na wiek zmarłego przedwczesnie dziecka nie sposób ustalić, jaką córka powoda skończyłaby szkołę, czy ukończyłaby studia wyższe, jak wyglądałoby jej życie zawodowe i prywatne. Niewątpliwym jednak jest, że dorosłe dzieci, w przeciętnej, normalnie funkcjonującej rodzinie wspierają swoich rodziców, kiedy podejmą pracę zawodową, poza tym pomagają rodzicom w różnych obowiązkach domowych i dopóki nie założą własnej rodziny, prowadzą z rodzicami wspólne gospodarstwo domowe, wspomagając domowy budżet.

W przypadku powoda J. J. (1), który przed wypadkiem miał troje dzieci i mógł w przyszłości oczekiwać od wszystkich z nich pomocy i ewentualnej opieki, gdyby zaszła taka potrzeba, nagła śmierć jednego z dzieci zniweczyła te plany, wpływając tym samym na jakość życia powoda i jego sytuację majątkową. Jak już Sąd zaznaczył wcześniej, w wyniku wypadku powód zmuszony był pozostać w kraju, jego aktywność życiowa i zawodowa uległy zdecydowanemu osłabieniu, rzutując tym samym na sferę majątkową i powodując pogorszenie jego sytuacji życiowej.

Konsekwencją przytoczonych okoliczności było uwzględnienie przez Sąd żądania zasądzenia odszkodowania na rzecz powoda w kwocie 20.000 zł, przy uwzględnieniu wypłaconej już przez Ubezpieczyciela kwoty 25.000 zł.

Ustawowe odsetki od kwot zasądzonych tytułem odszkodowania Sąd zasądził od dnia 3 maja 2013 roku, tj. po upływie 7 dni od doręczenia pozwanemu pisma powodów z dnia 9 kwietnia 2013 roku, w którym zostało zgłoszone roszczenie o zapłatę stosownego odszkodowania. Przedmiotowe pismo zostało złożone w Sądzie w dniu 25 kwietnia 2013 roku (data prezentaty Biura Podawczego). Przyjmując, że pozwanemu pismo to zostało doręczone w tej samej dacie Sąd, na podstawie art. 481 k.c. uwzględnił żądanie zasądzenia odsetek od dnia 3 maja 2013 roku.

Z akt szkodowych nie wynika, aby takie żądanie było zgłoszone w toku postępowania likwidacyjnego i żądanie zasądzenia odszkodowania nie zostało również zgłoszone w pozwie.

Sąd nie uwzględnił żądania zasądzenia stosownego odszkodowania po śmierci A. J. (3) na rzecz powodów A. J. (1) i J. J. (2), uznając że w przypadku małoletnich powodów nie zostały spełnione przesłanki z art. 446 § 3 k.c. Niewątpliwym jest, że stres związany z utratą najbliższych członków rodziny wpłynął na jakość życia małoletnich powodów, jednak okoliczność ta nie stanowi wystarczającej przesłanki w rozumieniu powołanego przepisu, natomiast podlegała uwzględnieniu w ramach roszczenia o zadośćuczynienie.

Nie sposób na etapie życia powodów A. J. (1) i J. J. (2) ustalić, czy i w jaki sposób ich zmarła siostra A. J. (3) wspierałaby powodów w sferze ich życia materialnego i tym samym czy jej śmierć spowodowała znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Z przytoczonych względów Sąd nie uwzględnił powództwa w tym zakresie, uznając je za niezasadne.

Kolejnym żądaniem zgłoszonym przez powodów było roszczenie dotyczące zasądzenia rent na rzecz każdego z nich.

Zgodnie z art. 446 § 2 k.c. osoba względem której na zmarłym ciążył ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego.

Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, iż wymagają tego zasady współżycia społecznego. Przy ustalaniu należnych z powyższego tytułu świadczeń, należało stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r.o.

W ocenie Sądu roszczenie rentowe na podstawie przytoczonego przepisu przysługuje małoletnim powodom A. J. (1) i J. J. (2).

Bezspornym jest, że na zmarłej A. J. (2) ciążył w stosunku do małoletnich dzieci obowiązek alimentacyjny.

A. J. (2), przed tragicznym wypadkiem nie pracowała, zajmowała się domem i dziećmi. We wcześniejszym okresie, przez trzy miesiące, w 2007 roku, pracowała w Urzędzie Gminy jako robotnik gospodarczy, otrzymując wynagrodzenie w kwocie 936 zł. Zmarła posiadała wykształcenie średnie i szukała pracy jako informatyk. Dwójka starszych dzieci uczęszczała do szkoły, natomiast najmłodsza córka J., która w dacie wypadku miała 4 lata, przebywała z matką w domu.

Analizując sytuację rodzinną małżonków J., możliwości zawodowe zmarłej, jej wykształcenie i wiek a także sytuację na lokalnym rynku pracy, w ocenie Sądu, zmarła A. J. (2), miała możliwość znalezienia zatrudnienia z wynagrodzeniem na poziomie najniższego wynagrodzenia krajowego, zwłaszcza że dzieci były już „odchowane” i nie wymagały stałej, bezpośredniej pieczy ze strony rodziców. Jednocześnie niewątpliwym jest, że zmarła A. J. (2), swój obowiązek alimentacyjny wypełniała w przeważającej części w osobistych staraniach o wychowanie i utrzymanie dzieci, zwłaszcza że jej mąż przebywał za granicą i nie uczestniczył na co dzień w obowiązkach związanych z pracami w domu i związanymi z wychowaniem dzieci.

Z uwagi na podział wzajemnych obowiązków pomiędzy małżonkami, to na A. J. (2) w większym zakresie niż na jej mężu, ciążył obowiązek związany z pracami dnia codziennego, typu sprzątanie, pranie, przygotowywanie posiłków, szycie dzieci do szkoły, spędzanie z nimi wolnego czasu, odrabianie lekcji, wizyty u lekarza i inne obowiązki, których nie da się wymienić enumeratywnie. Niewątpliwym jest również, że mieszkając na wsi i przebywając w domu, A. J. (2) miała możliwość zrobienia, np. przetworów z warzyw i owoców, co wspomagało domowy budżet i wpływało na kondycję finansową całej rodziny.

Małoletnie dzieci stron, po tragicznej śmierci matki nie otrzymały żadnej renty, a powód J. J. (1) nie podjął żadnego zatrudnienia.

Obecnie jedynym źródłem utrzymania rodziny są zasiłki rodzinne i zasiłki przyznawane przez Opiekę Społeczną.

W konsekwencji, mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności i oceniając możliwości zarobkowe A. J. (2), Sąd uznał że zasadne jest obciążenie pozwanego świadczeniami rentowymi na rzecz małoletnich A. J. (1) i J. J. (2) w kwotach po 200,00 złotych miesięcznie w okresie od 31 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2011 roku, przy czym zgodnie z żądaniem pozwu, renta za powyższy okres została skapitalizowana ($200 \times 36 = 7.200 \text{ zł.}$), a ustawowe odsetki Sąd zasądził na podstawie art.481 k.c. od dnia 14 lutego 2012 roku, tj. po upływie 7 dni od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

Jednocześnie Sąd uznał, iż od dnia 1 stycznia 2012 roku, zasadnym jest ustalenie renty w wyższej kwocie po 300 zł miesięcznie na rzecz każdego z małoletnich powodów. Mianowicie po upływie 3 lat od wypadku potrzeby dzieci uległy niewątpliwie wzrostowi, małoletnia J. realizowała już obowiązek szkolny i przystąpiła w 2012 roku do I Komunii, natomiast A. uczęszczał do Gimnazjum i miał nauczanie indywidualne.

Z uwagi na wiek dzieci, zmarła A. J. (2) miałaby większe możliwości podjęcia zatrudnienia, czy też podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych poprzez różne kursy i szkolenia organizowane chociażby przez Urząd Pracy.

W pozostałym zakresie, dotyczącym żądania zasądzenia renty na rzecz małoletnich powodów w kwotach powyżej 200,00, a następnie od dnia 1 stycznia 2012 roku po 300 złotych, Sąd oddalił powództwo uznając, że możliwości i

warunki finansowe A. J. (2) nie uzasadniały przyjęcia, że mogłaby uiszczać wyższe kwoty na rzecz małoletnich dzieci, zwłaszcza że małżonkowie J. posiadali na utrzymaniu troje dzieci.

Jeśli zaś chodzi o zasądzenie renty na rzecz powoda J. J. (1), to w ocenie Sądu żądanie to nie zasługuje na uwzględnienie.

Jak już Sąd zaznaczał wcześniej, to właśnie J. J. (1) pracował zawodowo i to właśnie na nim spoczywał finansowy ciężar utrzymania całej rodziny. W ocenie Sądu w stosunku do powoda J. J. (1) nie zostały spełnione przesłanki z art. 446§2 k.c., ponieważ w stosunku do niego nie ciążył na zmarłej obowiązek alimentacyjny.

Należy również wskazać, że żądanie powoda J. J. (1) dotyczy zasądzenia na jego rzecz renty od dnia 1 stycznia 2012 roku, a zatem po upływie 4 lat od wypadku, kiedy małoletnie dzieci uczęszczały już do szkoły, syn A. nie wymagał stałej opieki osób trzecich i powód miał możliwość znalezienia zatrudnienia, przynajmniej na część etatu lub też założenia własnej działalności gospodarczej, zgodnie ze swoimi planami.

W świetle przytoczonych okoliczności Sąd oddalił żądanie zasądzenia renty na rzecz powoda jako niezasadne.

W ocenie Sądu brak jest także podstaw do zasądzenia powodowi J. J. (1) kwoty 270.140,00 zł. tytułem zwrotu utraconych zarobków w okresie od marca 2008 roku do kwietnia 2013 roku.

Jako podstawę zgłoszonego żądania pełnomocnik powoda wskazał przepis art.415 k.c. i art.444 k.c. Przede wszystkim należy wskazać, że powód J. J. (1) nie był bezpośrednio poszkodowanym w wypadku, w którym zginęła jego żona i córka i przepis art.444 k.c. nie może mieć w tej sytuacji zastosowania. Poza tym nie można uznać, że powód utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej, a nadto brak jest dowodów pozwalających ustalić jakie faktycznie mógłby osiągnąć dochody, gdyby nadal pracował w Anglii. Nie można, zdaniem Sądu, matematycznie wyliczyć, że skoro przed wypadkiem powód zarobił w ciągu roku (...),81 funtów, z czego podatek wyniósł (...),76 funtów, to takie samo wynagrodzenie otrzymywałby w kolejnych latach, zwłaszcza że powód nie przedstawił żadnego dokumentu potwierdzającego sposób rozwiązywania umowy ani też ewentualnego zaświadczenia pracodawcy, że powód mógłby pracować przez kolejne lata w Anglii i jakie otrzymywałby wynagrodzenie. Nie zostało również w żaden sposób wykazane, że pracodawca powoda we wskazanym okresie zatrudniał innych pracowników, zgodnie z kwalifikacjami powoda i jakie ci pracownicy otrzymywali wynagrodzenie.

Niezależnie od przytoczonych okoliczności, wskazane przez powoda wyliczenie nie uwzględnia kosztów utrzymania powoda w Anglii i innych ponoszonych przez niego kosztów, chociażby na przyjazdy do kraju, co skutkuje tym, że przedstawione wyliczenie wymyka się spod kontroli Sądu.

Z tych względów Sąd oddalił powództwo w tym zakresie jako niezasadne.

Jednocześnie Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego, iż żądanie powoda dotyczące zwrotu utraconych zarobków uległo przedawnieniu. Mianowicie źródłem wszystkich żądań powodów jest śmierć ich matki i żony powoda J. J. (1) oraz córki i siostry w następstwie wypadku drogowego. Sprawca wypadku został prawomocnie skazany za czyn z art.177§ 2 k.k., który to czyn stanowi występki, a zatem roszczenie powoda o zwrot utraconych zarobków, nie uległo przedawnieniu.

Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 26.580 złotych tytułem opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa i jednocześnie na podstawie art.102 k.p.c. nie obciążył powodów opłatą sądową od oddalonej części powództwa, mając na uwadze ich sytuację materialną i charakter dochodzonego roszczenia.

Powództwo zostało uwzględnione w około 50 % i Sąd na podstawie art.100 k.p.c. obciążył po połowie zarówno powodów jak i pozwanego wydatkami poniesionymi w sprawie na poczet opinii sporządzanych przez biegłych sądowych i zniósł między stronami pozostałe koszty procesu.